

ISSN 2523-4684
e-ISSN 2791-1241

ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ХОРЕОГРАФИЯ АКАДЕМИЯСЫ
KAZAKH NATIONAL ACADEMY OF CHOREOGRAPHY
КАЗАХСКАЯ НАЦИОНАЛЬНАЯ АКАДЕМИЯ ХОРЕОГРАФИИ

ҒЫЛЫМИ
журналы

scientific
journal

научный
журнал

ARTS ACADEMY

2 (6) 2023

Маусым 2023

June 2023

Июнь 2023

2022 жылдың наурыз
айынан шыға бастады /
published since March 2022 /
издается с марта 2022 года

жылына 4 рет шығады/
published 4 times a year/
выходит 4 раза в год

Астана қаласы
Astana city
город Астана

Редакциялық алқаның төрағасы

Нүсіпжанова Б. Н. - педагогика ғылымдарының кандидаты, профессор, Қазақстан Республикасының Еңбек сіңірген қайраткері

Бас редактор

Толысбаева Ж.Ж. - филология ғылымдарының докторы, профессор.

Редакциялық алқа

Кульбекова А.К. - педагогика ғылымдарының докторы, профессор (Қазақстан);

Сайтова Г.Ю. - өнертану кандидаты, профессор, Қазақстан Республикасының еңбек сіңірген әртісі (Қазақстан);

Ізім Т.О. - өнертану кандидаты, профессор, ҚазССР-ның еңбек сіңірген әртісі (Қазақстан);

Жумасейтова Г.Т. - өнертану кандидаты, профессор (Қазақстан);

Казашка В. - PhD, қауымдастырылған профессор (Болгария);

Вейзанс Э. - PhD (Латвия);

-

Туляходжаева М.Т. - өнертану докторы, профессор (Өзбекстан);

Фомкин А.В. - педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент (Ресей);

Дзаганиа И. - филология ғылымдарының докторы, профессор (Грузия);

Таптыгова Е. - PhD (Әзірбайжан).

Жауапты редактор: **Жунусов С.К.**

Қазақ ұлттық хореография академиясының ғылыми журналы.

ISSN 2523-4684

e ISSN 2791-1241

Қазақстан Республикасының Ақпарат және қоғамдық даму министрлігі Ақпарат комитетінің мерзімді баспасөз басылымын, ақпарат агенттігін және желілік басылымды есепке қою туралы **02.02.2022 жылы берілген**

№ KZ77VPY00045494 куәлік.

Шығу жиілігі: жылына 4 рет

Тиражы: 300 дана

Редакция мекен-жайы: Астана қ., Ұлы Дала даңғылы, 43/1, 470 офис

Тел.: 8 (7172) 790-832

E-mail: artsballet01@gmail.com

© **Қазақ ұлттық хореография академиясы, 2023**

Chairman of the Editorial Board

B.N. Nusipzhanova - Candidate of Pedagogical Sciences, Professor, Honoured Worker of the Republic of Kazakhstan.

Editor-in-Chief

Zh.Zh. Tolysbaeva - Doctor of Philology, Professor.

Editorial Board

A.K. Kulbekova - Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan);

G.Yu. Saitova - Candidate of Art History, Professor, Honored Artist of the Republic of Kazakhstan (Kazakhstan);

T.O. Izim - Candidate of Art History, Professor, Honored Artist of the Kazakh SSR (Kazakhstan);

G.T. Zhumaseitova - Candidate of Art History, Professor, (Kazakhstan);

V. Kazashka - PhD, Associate Professor (Bulgaria);

E. Veizans - PhD (Latvia);

M.T. Tulyakhodzhayeva - Doctor of Art History, Professor (Uzbekistan);

A.V. Fomkin - Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (Russia);

I. Dzaganian - Doctor of Philology, Professor (Georgia);

E. Taptygova - PhD (Azerbaijan).

Executive editor: **Zhunosov S.K.**

Scientific journal of the Kazakh National Academy of Choreography

ISSN 2523-4684

e ISSN 2791-1241

Certificate of registration of a periodical, information agency and online publication of the Information Committee of the Ministry of Information and Public Development of the Republic of Kazakhstan **No. KZ77VPY00045494, issued 02.02.2022**

Frequency: 4 issues per year

Printing: 300 copies

Editorial Office: Astana city, Uly Dala avenue 43/1, 470 office

Phone: 8 (7172) 790-832

E-mail: artsballet01@gmail.com

© **Kazakh National Academy of Choreography, 2023**

Председатель редакционной коллегии

Нусипжанова Б.Н. - кандидат педагогических наук, профессор, Заслуженный деятель Республики Казахстан.

Главный редактор

Толысбаева Ж.Ж. - доктор филологических наук, профессор.

Редакционная коллегия

Кульбекова А.К. - доктор педагогических наук, профессор (Казахстан);

Саитова Г.Ю. - кандидат искусствоведения, профессор, Заслуженная артистка Республики Казахстан (Казахстан);

Ізім Т.О. - кандидат искусствоведения, профессор, Заслуженный артист КазССР (Казахстан);

Жумасейтова Г.Т. - кандидат искусствоведения, профессор, (Казахстан);

Казашка В. - PhD, ассоциированный профессор (Болгария);

Вейзанс Э. - PhD (Латвия);

Туляходжаева М.Т. - доктор искусствоведения, профессор (Узбекистан);

Фомкин А.В. - кандидат педагогических наук, доцент (Россия);

Дзаганя И. - доктор филологических наук, профессор (Грузия);

Таптыгова Т. - PhD (Азербайджан).

Ответственный редактор: **Жунусов С.К.**

Научный журнал Казахской национальной академии хореографии.

ISSN 2523-4684

e ISSN 2791-1241

Свидетельство о постановке на учет периодического печатного издания, информационного агентства и сетевого издания Комитета информации Министерство информации и общественного развития Республики Казахстан

№ KZ77VPY00045494, выданное 02.02.2022 г.

Периодичность: 4 раза в год

Тираж: 300 экземпляров

Адрес редакции: г. Астана, пр. Ұлы Дала, 43/1, 470 офис.

Тел.: 8 (7172) 790-832

E-mail: artsballet01@gmail.com

© **Казахская национальная академия хореографии, 2023**

**ТЕАТР ӨНЕРІ ЖӘНЕ КИНО
THEATRICAL ART AND CINEMA
ТЕАТРАЛЬНОЕ ИСКУССТВО И КИНО**

**FTAХР 18.45.07
ӘОЖ 782.9**

DOI:10.56032/2523-4684.2023.2.6.37

А.А. Бухарбаев¹, Е.Б. Мамбеков²
^{1,2}Қазақ ұлттық хореография Академиясы
(Астана, Қазақстан)

РОК-ОПЕРА – ДӘСТҮРЛІ ӨНЕРДІҢ ЖАҢА ФОРМАСЫ

Аннотация

Зерттеу жұмысында қазақ күйінің әуезді ырғағының музыкалық ерекшелігінің рок-опера жанрының лейтмотивіне ұқсастығы, отандық музыкалық синтетикалық жанрлардың дамуы мен әлемдік аренаға ұлттық нақыштағы театралды дүниелерді әкелу процессімен тығыз байланысты деген болжамға сүйенеміз. Сол себептен де, бұл құбылысты ғылыми тұрғыдан түсіну отандық мюзиклдің стильдік сан алуандығын байытып, кеңейтуге зор мүмкіндік береді, соған орай, көрерменнің талғамына жағу ықтималдылығын да арттырады.

Түйінді сөздер: Мюзикл, Рок-опера, қауақ домбыра, қалақ домбыра, «Жерұйық», оперетта.

А.А. Бухарбаев¹, Е.Б. Мамбеков²
^{1,2}Казахская национальная академия хореографии
(Астана, Казахстан)

РОК-ОПЕРА – НОВАЯ ФОРМА ТРАДИЦИОННОГО ИСКУССТВА

Аннотация

В исследовательской работе мы опираемся на предположение о том, что сходство музыкальных особенностей мелодического ритма казахского наигрыша с лейтмотивом жанра рок-оперы тесно связано с развитием отечественных музыкальных синтетических жанров и процессом приведения театральных миров национального стиля на мировую арену. По этой причине осмысление этого явления с научной точки зрения дает прекрасную возможность обогатить и расширить стилистическое разнообразие отечественных мюзиклов, тем самым повысить вероятность обращения к зрительскому вкусу.

Ключевые слова: Мюзикл, Рок-опера, қауақ домбыра, қалақ домбыра, «Жерұйық», оперетта.

A.A. Bukharbayev¹, E.B. Mambekov²
^{1,2} Kazakh National Academy of Choreography
(Astana, Kazakhstan)

ROCK OPERA IS A NEW FORM OF TRADITIONAL ART

Annotation

In the research work, we rely on the assumption that the similarity of the musical features of the melodic rhythm of the Kazakh tune with the leitmotif of the rock opera genre is closely related to the development of domestic musical synthetic genres and the process of bringing the theatrical worlds of the national style to the world stage. For this reason, understanding this phenomenon from a scientific point of view provides an excellent opportunity to enrich and expand the stylistic diversity of domestic musicals, thereby increasing the likelihood of appealing to the audience's taste.

Key words: Musical, Rock opera, kauak dombyra, kalak dombyra, «Zheruuyk», operetta.

Кіріспе. Заман ағымына сай ең бейімді, әрі сәнді музыкалық театр жанрларының бірі, және бірегейі – музыкалық спектакльдер мен мюзиклдер. Жаһандық ауқымда олардың танымдылық деңгейінің биіктігі сөзсіз. Дегенмен, әлемдік деңгейде шоқтығы биік болып тұрған бұл синтетикалық жанрдың отандық мәдени аренадағы алар орны қандай деген ой туындайды. Шынтуайтына келгенде, мюзикл қазақ даласында әлі күнге дейін жаңа реформалық жанр болып есептелінеді. Күллі әлемде, дәл қазіргі басты ақуалдардың бірі театр кеңістігін жаңашаландыру болып табылады. Заман ағымына сай талғамы шыңдалған, талабы мол, жаңашылдық деп жүрегі соққан озық, пікірлі көрерменді, жай нәрсемен таңдандыру қиынның қиыны.

Мюзиклдің тұрақты анықтамасы оның байырғы синтетикалық, жан-жақты табиғатын көрсетеді. Мюзикл - музыкалық, драмалық, хореографиялық және опералық өнердің экспрессивті құралдарын қолданатын музыкалық сахналық жанр. Бұл жанрлардың жиынтығы және олардың өзара байланысы мюзиклге ерекше динамикалық құбылыс береді.

Еліміздегі кейбір білікті мамандардың ерен еңбегінің арқасында, олардың зерттеулерінің нәтижесінде

өнерпаздар мен көрермендердің санасында жалпы мюзикл жайында түсінік қалыптасып келеді. Бірақ, бұл оқулықтар мен мағлұматтар түбі жоқ терең мұхитқа тамшы тастағанмен бірдей, яғни, аздық етеді.

Ерекше нақыштағы тылсым тарихты музыкамыз қазақ күйлерінің рок стилімен байланысының, нәзік ұқсастығының ұшқынын көрсетеді. Дәл осы екі алып, және де біріне-бірі қарама қайшы жанрлардың терең ойлы ұқсастығын дамытсақ, оларды тыңдарман мен көрерменнің ойынан шығатын материалдармен байланыстырсақ, сөз жоқ әлемдік өнер аренасында жаңа бір терең дүниелердің пайда болуына жол ашылатыны рас. Осы орайда, біз бұл жағдайды өз еліміздің еншісіне ұтқыр пайдалануымызға да болады. Қазақ халқын барша әлемге танытатын таптырмас сәттің тууы хақ. Күллі әлем жұртшылығы ұлтымыздың терең тарихын қазақ музыкасының рок музыкасымен синтезінен танитын болады.

Зерттеу әдістері. Бұл мақалада қазақ халқының дәстүрлі ән-күй өнері мен рок музыканың әуезді нақышын салыстыру мақсатында, формалық-стилистикалық талдауға сүйене отырып, зерттеу жұмысының келесідей аспектілеріне тоқталдық. Зерттеу жұмысының негізгі объектісі ретінде Қазақстанның мәдени кеңістігіндегі музыкалық жанр алынып отыр. Анығырақ айтсақ, эстрадалық-синтетикалық жанрдың қазақ халқының дәстүрлі ұлттық өнеріне сабақтаса ұштасуы негізгі объекті болып табылмақ.

Тақырып бойынша әдебиеттерге шолу. Зерттеу барысында уақыт еншісінде дәл осы мезетке дейін барша музыкалық театр және мюзикл театрларының репертуарын, жұмыс процессін, даму бағытын саралап, зерттеген Шведова Н.Ю [1], Данько Л.Г. [2], Орелович А., Михеева Л. [3], Егорова Б. [4], Емельянова И. [5], Боброва М.С. [6], Тушинцева И. [7], Кампус Э. [8], Смагулбекова А.Б. [9], Бахтин А.А. [10], Ысқақов Б.Ы. [11], Қоспақов З.Қ. [12] секілді зерттеушілердің ғылыми тұжырымдамалары диссертацияның теориялық-әдіснамалық негізі ретінде қарастырылды.

Зерттеу мақсаты. Қазақ халқының ұлттық күй өнерімен заманауи рок стилінің синтезін зерттеу, және

оны театралдық қойылымдарда пайдалану әлеуетін бақылау.

Мақсатты іске асыру үшін бірқатар мынадай **міндеттер** қойылды:

- Рок музыка мен қазақтың дәстүрлі күй өнерінің байланысу әлеуетіне сараптама жүргізу;
- Шетел музыкалық-драма, мюзикл қойылымдарының Қазақстанда тарауын, және де тәжірибе алмасу процессін бақылау;
- Мюзикл және музыкалық театр әртістері мамандығын дайындайтын жоғарғы оқу орындарының оқу процессін саралап, оның кемшілік тұстарын анықтап, шешу жолдарын қарастыру.

Зерттеу нәтижесі. Отандық мюзиклдің дамуына ілгерірек пайда болған музыкалық-театралдық жанрлар өз әсерін тигізді. Бұл саланы зерттеген зерттеушілердің еңбектерін өз жұмысымызға тірек етіп алу, заманауи мюзикл жанрының спецификасын түсіну барысында аса маңызды. Диссертация жұмысында америкалық және еуропалық мюзикл жанрының пайда болу эволюциясына мән берілген зерттеу жұмыстары пайдаланылған. Сонымен қатар қазақ халқының дәстүрлі ән және күй өнерінің ерекшеліктерін қарастырған зерттеу жұмыстары да қолданылған.

Ғылыми жұмыстың проблематикасын қарастыру барысында Э. Кампустың «О мюзикле» жұмысында мюзикл жанрының өте ыңғайлы синтетикалық жанр екендігін айтқанын анықтадық. Шын мәнінде мюзиклдің біріңғай анықтамасы жоқ [8, 128 б.]. Кампус өз кітабында Отто Шнайдерайттың тылсым парадоксын мысалға келтіреді: «Мюзикл – ең көп зерттелген музыкалық жанр, мюзикл ең аз зерттелген музыкалық жанр. Мюзиклді бәрі біледі, өйткені мюзикл бәріне таныс. Мюзикл барлығына тансық, өйткені мюзикл жайлы ешкім білмейді» Бұл философиялық ой өрісінде терең мән жатыр.

Сонымен қатар, А. Б. Смагулбекованың «Мюзикл в Казахстане: Состояние и перспективы развития» атаулы жұмысын да айта кеткен жөн. Құрылымы бойынша мюзикл опереттаның көп елдерде «музыкалық комедия» деп аталып жүрген формасына ұқсайды. А. Б. Смагулбекова өз

зерттеу жұмысында бұл атаудың Қазақстан театр кеңістігінде де тура осы есіммен тарағанын айтады [9, 71 б].

Осы орайда, А. А. Бахтин «Жанровая классификация музыкально-драматических спектаклей (опера, балладная опера, оперетта, водевиль, мюзикл, поп-мюзикл, рок-опера, зонг-опера)» атты монографиясында мюзиклдің өзіне тән құрылымын былайша бөліп көрсеткен:

1. Жанр ауқымының кеңдігі (комедия, драма, трагедия)

2. Эстрадалық музыканың жетекші рөлі;

3. Музыка, би және қара сөздің драматургияда тең шарпылуы;

4. Көрермен назарына ілінген, кең ауқымды қамтыған әдеби шығармалар;

5. Тереңдікке, мазмұндылыққа, соған орай жаңашылдыққа аса назар салу; [10, 52 б.]

Л. Михеев пен А. Орелович «Оперетта әлемінде» кітабында келесідей пікірді өрбітеді: «Опереттаны еуропалық классиктер барынша операға жақындатқылары келді, дегенмен, ол өзінің қарапайым ансамбльдік формасын, біркелкі финалдар мен лейтмотивтерін, және де симфониялық өрбу элементтерін сақтап қалды» [3, 13 б.].

Д. Г. Самитов «В зеркале Бродвея» деп аталатын жұмысында Америкада қазіргі таңға дейін мемлекеттік театр деген ұғым жоқтың қасы екендігін кесіп айтқан. Тек шоу-бизнес қана емес, сондай-ақ барша бизнестің барлығының отанына айналған алып материк өз театр тарихын коммерциялық мәселелерсіз елестете алмайды. Ол жақтағы барлық театр, шоу жақсы кіріс көзі. Төрткүл дүниенің түпкір-түпкірінен жиналатын көрермен, осы алып механизмнің негізгі жанармайы. Актерлар, режиссерлар, менеджерлер, критиктер, драматургтар, продюсерлер барығы ортақтасып, көрермен талабы мен талғамына сай, мол табыс әкелетін қойылым жасайды [14, 200 б.].

Зерттеушілер М. Гринберг пен М. Тараканов мюзиклдің мизансценаларының өзара байланысы музыка берген ритмнің негізінде жатқанын көрсетеді. Олар: «Музыкалық ритмнен қалыптасқан синтез, жаңа жанрдың басты артықшылығы болды» дейді [15, 237 б.].

Л. Г. Данько өзінің «Комическая опера в XX веке» кітабында «күлкі операсы» жанрының генезисін, оның эволюциясын, типологиясын қарастырылған. Кең материалдық кеңістікке сүйене отырып жанрдың 20 ғасырдағы музыка әлеміндегі алатын орны ерекше екендігі мәлімденген [2, 200 б.].

Е. Ю. Андрущенконың зерттеу жұмыстарында 1960-1980 жылдар қойнауында туған Уэббердің көп қырлы мюзиклдерін – XX ғасырдағы осы жанрдың ең жоғарғы жетістіктерінің бірі екендігін талдау әрекеті жасалған. Уақыт сынынан мүдірмей өтіп, қазіргі эстрадалы-театралдық музыкалық жеңіл жанрлардың «алтын қорына» енген бұл шығармалардың күллі дүние жүзіне танымал болуы олардың сөзсіз көркемдік қасиетін нанымды түрде ықтималдылықпен дәлелдейді [16, 37 б.].

Жалпылама барша театр саласындағы актерлердің шеберлігін шыңдау мақсатында өз практикасында К. С. Станиславский аса қатаң сыннан өткен тәжірибелерімен бөліседі. Бұл оның 8 томнан тұратын актерлық шеберлік жүйесінің екі бөліктен тұратын алғашқы бөлімі. «Алдымен сенім, кейін барып іс-әрекет» - деген сөздер осы сара жолды салған өз ісінің нағыз фанатына тиесілі. «Проще, легче, выше, веселее» - бұл Константин Сергеевич Станиславскийдің өнер жолындағы девизи.

Е. С. Нуртазин «Проблема актуализации искусства мюзикла в Казахстане» зерттеу жұмысында заманға сай мюзикл мамандарына жетіспейтін негізгі проблематикаларды практик-зерттеуші өте жақсы көтерген. Ашығырақ айтсақ, музыкалық театр әртістерін дайындау мәселесі және вокалдық дайындық мәселелері, джаз музыкасы бойынша жұмыстың мүлде жоқтығы көтерілген. Оқу процессінде жүрген болашақ әртістердің вокал сабағы консервативті классикалық бағытта ғана өтетінін, және де бұл болашақта орындаушының басқа да музыкалық күрделі материалдарды игеруіне кедергі жасайтыны жайлы көп айтылған [13, 146 б.].

Қазақ халқы байырғы заманнан өнерге жақын халық. Соның ішінде дәстүрлі ән өнеріміз бен күй өнері, кез-келген өнер сүйер жанды тамсандырмай қоймайды. Ұлттық аспаптарымыздың күмбірлеген үні делебеңді қоздырып, жүрегіңе бөлек бір сезім ұялататыны рас. Халық арасында кең өріс алған фольклорымыздың ғажайып,

тылсым осындай бір күші бар. Домбыраның күмбірі, қобыздың зары ойыңды сан-саққа аттандырады. Қазақ халқының ұлттық фольклоры бөлек бір ғаламшар секілді. Барлығы бірі-біріне тәуелді экосистема іспеттес. Ұлт тарихы, әдебиеті ежелден ауыздан-ауызға тарап келе жатыр. Сол себептен ұлт құндылықтарын дәріптеу кезінде «қазақ халқының ауыз әдебиеті» деген ұғым зор маңыз алады. Аңыз-әңгімелеріміз, жыр-дастандарымыз дәл осы жолмен тараған. Ауыз әдебиеті деген тек құр тіл мен құрғақ сөздер ғана емес, ән мен күйдің де болмысы. Қазақ тілі - бай тіл, нақыл сөздер мен мақал-мәтелдер шексіз. Ән құдірет, сөзбен айтып жеткізе алмайтын нәрселерді жеткізеді. Соның ішінде ұлттық музыкамыз - бөлек бір төбе. Ежелде қаралы хабарды ауызбен айтып жеткізуге дәті бармаған кезде, адамдар оны әуенмен, күймен жеткізген. Осындай тылсым күйлердің бірі - «Ақсақ құлан». Міне, дәл осындай мысалдар ұлттық музыкамыздың тереңдігін көрсетеді [12, 45 б.].

Осындай нақыштағы тылсым тарихты музыкамыз қазақ күйлерінің рок стилімен байланысының, нәзік ұқсастығының ұшқынын көрсетеді. Дәл осы екі алып, және де біріне-бірі қарама қайшы жанрлардың терең ойлы ұқсастығын дамытсақ, оларды тыңдарман мен көрерменнің ойынан шығатын материалдармен байланыстырсақ, сөз жоқ әлемдік өнер аренасында жаңа бір терең дүниелердің пайда болуына жол ашылатыны рас. Осы орайда, біз бұл жағдайды өз еліміздің еншісіне ұтқыр пайдалануымызға да болады. Қазақ халқын барша әлемге танытатын таптырмас сәттің тууы хақ. Күллі әлем жұртшылығы ұлтымыздың терең тарихын қазақ музыкасының рок музыкасымен синтезінен танитын болады.

Рок-опера – бұл өзіне қарағанда ауқымды өнер кеңістігін алатын «мюзикл» жанрының ішкі құрамдас бір бөлшегі. Ендеше «рок-опера» жанрының өзіне тоқталмастан бұрын, ең алдымен «мюзикл» жанрының төңірегінде сәл де болса ой өрбітейік.

Заманауи мюзикл – экстраваганца, баллада, бурлеск, ревью, менестрель, оперетта, водевиль сияқты театр жанрларының синтезі. С.И.Ожеговтың түсіндірме сөздігінде мюзикл жанры - эстрада, оперетта және балет элементтерін өзара біріктіретін музыкалық қойылым

немесе фильм деп көрсетіледі. Мюзиклдің дүние жүзілік өнер кеңістігінде пайда болу тарихы ғылым саласының саңлақтарының арасында көп талқыға салынады. Дегенмен, ең алғаш пайда болған ошағы Америка Құрама Штаттарының өнер кеңістігі екендігі көп зерттеушілердің ұстанымына сай келетіндігі анық. АҚШ-ғы мюзикл жанрының туу тарихы – бұл музыкалық театрдың өте күрделі шарпылған эволюциялық процессінің жемісі. Экзотикалық жанрдың шығу тарихы ХХ ғасырдың бірінші жартысына төңіректелінеді, дегенмен, оның шығу тарихы бұдан да ертерек уақытта басталды деген тұжырымнан да бас тартуға болмас [1]. [7-кесте];

1-кесте

Мюзикл	Оперетта
1. Негізі театралдық формадағы жүйеге бағынады;	1. Қарапайым сюжетке құрылған күрделі музыкалық форма;
2. Басты талап - әдеби материалға сүйену;	2. Басты талап – жүйелі музыка, орындаушылардың жоғарғы деңгейдегі вокалдық қабілеті;
3. Қойылым сюжетінің қанық болуы, драматургиялық шиеленістердің саналуандылығы;	3. « – »
4. Қарапайым аудиторияға бағытталған тұрмыстық және эстрадалық формадағы орындаушылық стиль;	4. Көп мизансценалы, шиеленіске толы финалдар;
5. Хореография – жиі қолданыста, кейде негізгі орындаушылық құрал;	5. Екінші пландағы дивертисменттік типтес балет сахналары;
6. Ішкі және сыртқы пластикаға аса мән беріледі;	6. Вокалдық орындаушылықты қарқынды қолдану;

Халқымыздың дәстүрлі ән өнерінің тарих қойнауына көз жүгіртсек, сарқылмас теңіздей байлыққа тап болғандай боламыз. Оның сан салалығы және күрделілігі бұл өнер түрінің ұлт тұрмысында ерекше орын алғанын көрсетеді. Біз «әу демейтін қазақ жоқ» деген сөзді жиі естиміз, дегенмен, дәл осы бірнеше сөздің қосындысының түп тамырында терең сыр жатқанына мән бере бермейміз. Қазақ халқының дәстүрлі ән өнерінің күрделілігі соншалық, ол өз арасында жан жақты тармақталып, бірнеше мектептерге бөлінеді. Біз білетін осы күні негізгі бес мектеп бар:

- Сыр өңірінің әншілік мектебі;
- Арқаның әншілік мектебі;
- Жетісу әншілік мектебі;
- Алтай-Тарбағатай әншілік мектебі;
- Батыс Қазақстан әншілік мектебі;

Қазақ халқының күй өнері өзінің бастауын тереңнен алады. Бай әрі қанық ұлттық колоритіміз қайталанбас эффект беретін сахналық форма [1].

Егер әуендер музыкалық аспата орындалған болса, біз оны аспаптық музыка деп атаймыз. Көп зерттей келе өнер саласының сусынынан қанықтап жүрген ғалымдар, қазақ күйінің негізгі әуені саз күй екен деген болжамға келді. Қобыз, домбыра, шертер, сыбызғы, асатаяқ, шаңқобыз, дауылпаз, сазсырнай секілді ұлттық нақыштағы аспаптар, өз сиқырын сан жыдар сырмағынан бері жоғалтпай келе жатыр. Әрине, қазақ күйі десе бірден құлағымызға домбыра үні, яки қобыз зары келеді. Ал, осы аспаптардың шығу тарихын, қайсысының екіншісінен ілгерірек пайда болғанына зер салып қарап жатпайды.

Ең алдымен домбыра аспабының ерекшеліктеріне көз жүгіртіп өтейік. Домбыра аспабының ғалымдардың пайымдауы бойынша 20-дан астам түрі бар. Онымен қоймай, әр қайсысы жасалу әдістеріне де бөлінеді. Тіпті домбыра жасау шеберлерінің шәкірттен шәкіртке жалғасып келе жатқан архаикалық мектептері де бар [12, 18 б.].

Домбыра аспабының негізгі көпке тараған 2 түрі бар. [1-сурет]:

- Біреуі, қауақ домбыра;
- Екіншісі қалақ домбыра.

Сурет 1.

Домбыра пайда болмас бұрын, күйдің күңіренген дауысын қобыз арқылы төккен бабамыз – Қорқыт. Ол жайлы сан түрлі аңыздар, әфсаналар бар. «Күй атасы Қорқыт» - дейді халқымыз. Шынайы зарды қос ішектің үндесуімен жеткізетін бұл сиұырлы аспап өз дыбыстық формасымен қатты ерекшеленеді.

Тарих тереңіне үңілетін болсақ қобыздың ежелден келе жатқан 2 түрі бар:

- Бірі қыл қобыз;
- Екіншісі нар қобыз;

Қобыз пішіні өте ерекше, академик Әлкей Марғұлан оның аққу сияқты мойнын иіп, тартылып тұратынын айтқан [2-сурет].

Сурет 2.

Төкпе күй Батыс Қазақстан аймағының күй өнерінің жарқын көрінісі. Монодикалық мәдениеттің ұшқынынан туған өзіне тән спецификасымен ерекшеленеді. Толыққанды екі дауысты әуезден тұратын күйлер өзіндік монодикалық желіде басқаша көрікке ие болады. Осы тарапта, екі дауыста орындалатын басқа да түркімен, өзбек, қалмақ мақамдары, үш дауысқа құрылған қырғыз күйлері өз ара бір арнада ұжымдасып монодикалық мәдени көз қарасқа сай келетін, өзге, ерек стильдегі топты құрастырады [1, 13 б.].

Дәл осы көп дауысты монодикалық фактура тамбурин тектес: домбыра, дутар, комус сияқты аспаптармен байланысып, қол білезігін жылдам дірілдету арқылы жаңаша орындаушылық мәнерді қалыптастырады. Аспапты бұлай ойнау мәнері Орталық Азияның солтүстік аймағында шоғырланған, көшпелі өмір салтын ұстанатын, түркі-монғол тектес халықтарға тән.

Төкпе күйдің музыкалық пішіні дыбыс кеңістігін төменнен жоғарыға қарай бағыттап, толқындата бағындыруға негізделген, ол пішіндеудің аймақтық принципімен байланысты. Бұл Орта Азиялық жұртшылықтың мақамына келеді. Ол жерде негізгі бір

дыбысты әуен ойналып ал екінші дыбыс бір фактураны сақтап, музыкалық тұрғыдан айтсақ, остинатты әуенге сайма-сай орындалады.

Әр аймақтың мақамдары өздеріне сай ерекшелігімен бөлініп тұрса да, төкпе күйлердің негізгі түп тамыры бір арнадан бастау алады, және де спецификасы ұқсас келеді.

Күйлер, олар: төкпе және шертпе дыбыстық биіктігі, ладтық ара қашықтық және формалық өзгерістерін сақтай отыра негізгі бөлімнен және де бірнеше сағадан (1-2) тұрады. Күй басталғанда оның бурдондық негізі көбіне бір сарынды, ақырын басталады, кейінірек алғашқы, сонан соң екінші сағада бірінен арғысы үдете шиеленіске түседі. Негізгі дыбыс қатары орындалып болған соң, кейін барып бурдондық сарынға қайта оралып, әуен линиялық шешімін табады.

Қазақстанның Шығыс және Оңтүстік аймақтарында тараған күйлер көбіне шертпе болып келеді, ал, Батыс пен Орталық аймақтарда төкпе күйлер кеңірек тараған.

Бізге керекті төкпе күйдің жалпы музыкалық бірлігі өте күрделі болып келеді. Орындаушының оң қолының да, сол қолының да шеберлігін қажет етеді. Ең алдымен күйдің ішкі құрылсын айта кетейік. Шығыс музыкасының жүйесінде ритм ең басты рөлді атқарады. Күй драматургиясы шиеленістер мен шарықтауларға толы. Күйдің ондай спецификалық артықшылығын көрсету үшін, жай ғана ноталардың үйлесімінің ерекше формасын табу аздық етеді. Бұл жағдайда ритмнің өзгерісіне аса мән беру қажет. Мысалға әлемдегі көп музыка дыбыс ырғақтылығының төрттік өлшеміне сыйғызылып жасалған. Жалпы музыкада 12 ырғақтық өлшем бар. Олар: $1/4$, $2/4$, $3/4$ (вальс), $4/4$, $5/4$, $7/4$, $5/8$, $6/8$, $7/8$, $9/8$, $12/8$; [12].

Қазақ театр әлемінде орын алған айтулы жәйттердің бірі ұлттық колоритімізді пайымдайтын жаңа мюзиклдің пайда болуы. 1980 жылдың жарық күнінде ақ түйенің қарны жарылған жаңалық естіген құлақты таңғалдырмай қоймады. Алматы қаласының Республика Сарайының сахнасында Төлеген Мұхамеджановтың бастамасымен Қадыр Мырзалиевтің либреттосына қойылған «Жерұйық» рок-операсы көрермен назарына аттанды. Басты идея қазақ өнерінің корифейлері вокалды-инструменталды ансамбль «Досмұқасан» тобының ойына келген. Себебі, дәл сол мезеттен 30 жыл алдын, бұл өнерпаздар еш

айырпаздауға келмейтін лидер Мұрат Құсайыновтың жетекшілігімен «Жерұйықты» тұңғыш рет сахна төріне алып шыққан болатын. Бұл жанды дауыста, аспатардың әсем сүйемелдеуімен үйлесім табатын орындаушылық процесс болды. Өз кезегінде қойылым көрерменнің мол ықыласына бөленіп, көпшіліктің көзайымына айналып, Қазақстанның түпкір-түпкіріне гастрольдық сапармен аттанып келді. Рок-опера ретінде театр сахнасына алып шыққан Төлеген Мұхамеджанов дәл сол ансамбльмен рояльда өз өнерін көрсетті. Жерұйық – сөзі терең мағыналы, философиялық арнаға бет бұрғызатын ерекше сөз бірлестігі. Қазақ ауыз әдебиетінде жерұйығын іздеген, кең жүректі кербез кейіпкерлер өте көп. Ал, дәл осы туындыдағы жерұйық іздеуші Асан Қайғы болатын. Сыр өңірінің сырын шерткен жырау өз өлкесін тастап шын айы өзін сүйген ортаны іздеп, жалған ғаламды жалпағынан кезеді. Жақсы менен жаманды, зұлымдық пен қайырымдылықты теңестіріп көрген ол, қазақ философиясына теңгерімі жоқ теңдесіз ой-өріс алып келді. Қойылымның негізгі линиясы қарапайым драматургиямен сабақтасып жатыр. Дудар есімді жас жігіт пен орыс қызы Мәриям бойжеткенмен араларындағы пәк-асыл махаббат жырланады. Тыныштықты жандары қалаған қос ғашықтың тағдырына зұлым күш Әз-әзіл келіп тиеді. Ақ пен қараның арасындағы күрес, бақытсыздық пен бақталасытық жүрек тебіренер әуезді әнменен жанасып, ерекше үдерісті үйлесімге ие болады.

Қойылымның халық арасында зор талдауға түсіп, тамсандыруының басты себептерінің бірі, орындаушылық құрамның ерекше ықтиярлықпен таңдап алынғандығының арқасы деп те білеміз. Актерлық құрам аты барша қазақ даласына айқайлайтын ерекше жандармен толыққан. Асан қайғының ерен бейнесін аша білген Нұрлан Өнербаев, Дудардың пәк махаббатын сөйлеткен Бауыржан Исаев сынды өнермайталмандары жаңа жанрдағы жарқын туындыны өз шыңына шығарып ойнады.

Қорытынды. Жұмыс барысында: әлемдік мюзикл, қазақ күйлері және әншілік мектептері, отандық мюзикл, отандық эстрада бағыттарының проблематикалары көтерілген, олардың шешім жолдары заманауи үрдісте зерттеліп ұсынылған.

Рок-опера – бұл өзіне қарағанда ауқымды өнер кеңістігін алатын «мюзикл» жанрының ішкі құрамдас бір бөлшегі. Зерттеу барысында бұл жайт аса мән беріп айтылған. Себебі, рок-опера мюзиклдің бір орында тоқтамай, заман ағымына сай дамып отырғандығын дәлелдейтін басты аргумент.

Зерттеудің басты міндеттерінің бірі отандық мюзиклдің даму процессін саралап, оның даму жолдарын қарастыру болды. Қазақстандағы мюзикл жанрының қалыптасуы біршама ұзақ жолдан тұрды, Америкадағы және Еуропадағы мюзикл жанры секілді ғайыптан пайда болмай, олардың аналогы ретінде қалыптасты. Отандық мюзикл жанрының алғаш қадамы ретінде, көп зерттеушілер 1934 жылы қазақ әуендері мен күйлерін пайдалана отырып жазған композитор Иван Коцыктің қатысуымен болған, Мұхтар Әуезовтің пьессасының желісі бойынша сахналанған «Айман-Шолпан» музыкалық спектаклін көреді. Ал, уақыт өте келе, қазақ театрлары шетел мюзиклдерімен де өз танысуын бастады. «Notre-Dame de Paris», «Моя прекрасная леди», «Юнона и Авось» секілді батыс мюзиклдарын өз сахнамызда көрдік. Сонымен қатар, «Достар серті», «Жерұйық», «Ер-Төстік» секілді отандық өнімдер де жарық көрді, бірақ, олардың деңгейі шетел мюзиклдерінен анағұрлым артта екені көрер көзге байқалып тұрды. Рок-опера жанрындағы «Жерұйық» эксперименталды қойылымы да театр өнерін сол кезгі жас көрерменге бағыттап, Қазақстандағы мюзикл жанрының қалыптасу үдерісіне елеулі әсер етті. Қорыта келе айтсақ, қазақтың дәстүрлі ән-күй өнерлерін, өзіне ұқсас рок-опера синтетикалық жанрынымен сабақтастырса, сөзсіз, Қазақстан өнер кеңістігіндегі мюзикл жаһандық деңгейге көтерілер еді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Шведова Н.Ю. Ожегов С.И Орыс тілінің түсіндірме сөздігі: Ок. 100 000 сөз, терминдер мен фразеологиялық сөз тіркестері. – М.: АСТ, 2018.
2. Данько Л.Г. (XX ғ. күлкі операсы) Комическая опера в XX в. – Л. – М., 1986. – 200 с.
3. Орелович А., Михеева Л. В мире оперетты. – Л.: Советский композитор, 1977. – 384 с.
4. Егорова Б. Горький сахнасындағы мюзикл. Ресей Музыкасы:

- мақалалар жинағы. Шығ.7. – М.: Совет композиторы, 1988. – 206-218 бб.
5. Үздік әлемдік мюзиклдер: танымал энциклопедия / ғыл.ред. И. Емельянова. – М.: ОЛМА-ПРЕСС, 2002. – 704 б.
 6. Боброва М.С. XX ғ. екінші жартысы мен XXI ғ. басындағы музыкадағы жанрлық өзара әрекеттесу контекстіндегі отандық мюзикл және рок-опера: автореф. дис. ... өнертану канд./ С.В. Рахманинов ат. Рост. мемл. Консерваториясы. – Ростов на Дону, 2011. – 22 б.
 7. Тушинцева И. Менестрельдер және күлкі: америка операсының тарихынан // Американың музыкалық пейзаждары. Бас. 1: АҚШ музыкасы: тарих мәселелері және теория / ред-құр. М.В. Переверзева. – М.: Мәскеу консерваториясы, 2008. – 78-94 б.
 8. Кампус Э. О мюзикле. – Л., 1983. – 128 с.
 9. Смагулбекова А.Б. Мюзикл в Казахстане: Состояние и перспективы развития. – Челябинск, 2017. – 71 с.
 10. Бахтин А.А. Жанровая классификация музыкально-драматических спектаклей (опера, балладная опера, оперетта, водевиль, мюзикл, поп-мюзикл, рок-опера, зонг-опера). – М.: Палеотип, 2005. – 52 с.
 11. Ысқақов Б.І. Қазақ халқының дәстүрлі музыкасы. – Алматы, 2005.
 12. Қоспақов З.Қ. Сыр тартқан тарихынан әншілердің. – Алматы, 2005.ж.
 13. Нуртазин Е.С. Проблема актуализации искусства мюзикла в Казахстане. Дисс. на соиск. уч. ст. док. PhD. – Алматы, 2013. – 146 с.
 14. Самитов Д.Г. В зеркале Бродвея: История, социология, менеджмент некоммерческих театров США. – М.: РАТИ-ГИТИС, 2008. – 200 с.
 15. Гринберг М.Е. Современный мюзикл / М.Тараканов // Советский музыкальный театр: Проблемы жанров. – М., 1982. – 237 с.
 16. Андрущенко Е.Ю. Мюзиклы Э.Ллойда-Уэббера конца 1960-1980-х годов: Сюжеты. Жанр. Стилистика. Автореферат дисс. на соиск. уч. ст. канд. иск. – Ростов-на-Дону, 2007. – 27 с.

References:

1. Shvedova N. *Iý. Ojegov S. jáne oryssha tiliniń túsindirme sózdigi: shamamen 100 000 sóz, terminder men frazeologialyq sóz tirkesteri.* – М.: AST, **2018.** (In Russ.).
2. Danko L.G. (XX ғ. қалып опералары) *Komicheskaja opera v XX v. – L. – М., 1986. – 200 s.* (In Russ.).
3. Orelovich A., Miheeva L. *V mire operetty.* – L.: Sovetskij kompozitor, 1977. – **384** s. (In Russ.).
4. Egorova B. *Gorkii sahnasynda múzikl. Resei Mýzykasy: maqalalar jinaǵy.* Shyǵys.7. – М.: кеңес композиторлар, **1988.** – 206-218 бб. (In Russ.).
5. *Úzdiq álem múzikleri: tanymal ensiklopediasy / ǵylym.i. Emánovtyń basylymdary.* – М.: olma press, **2002.** – 704 б. (In Russ.).
6. Bobrova M.S. *XX ғ. ekisi jartysy men XXI ғ. basyndaǵylar múzykadaǵylar janrly ózara árektesterge kontekstik múzikl jáne rok-*

opera: avtoref. dis. ... ónertaný kand. / S. V. Rahmaninov at. Ósý. meml. Konservatorialar. - Dondaǵy Rostov, **2011**. – 22 b. (In Russ.).

7. Týshinseva I. *Minstrelider jáne kúlki: Amerika operasynyń tarihy* // Amerikanyń mýzykalyq peizajdary. Bas. 1: AQSH mýzykasy: tarih jáne teora / red-qur. M. V. Pereverzeva. – M.: Máskey konservatoriasy, **2008**. – 78-94 b. (In Russ.).

8. Kampus Je. *O mjuzikle*. – L., **1983**. – 128 s. (In Russ.).

9. Smagulbekova A.B. *Mjuzikl v Kazahstane: Sostojanie i perspektivy razvitija*. – Cheljabinsk, **2017**. – 71 s. (In Russ.).

10. Bahtin A.A. *Zhanrovaja klassifikacija muzykal'no-dramaticheskikh spektaklej (opera, balladnaja opera, operetta, vodevil', mjuzikl, pop-mjuzikl, rok-opera, zong-opera)*. – M.: Paleotip, **2005**. – 52 s. (In Russ.).

11. Erqaqov B.Y. *Qazaq halqynyń dástúrli mýzykasy*. – Almaty, 2005. (In Russ.).

12. Qospaqov Z.Q. *Syr tartqan tarihy nan ánshilderdiń*. – Almaty, **2005**. (In Russ.).

13. Nurtazin E.S. *Problema aktualizacii iskusstva mjuzikla v Kazahstane*. Diss. na soisk. uch. st. dok. PhD. – Almaty, **2013**. – 146 s. (In Russ.).

14. Samitov D.G. *V zerkale Brodveja: Istorija, sociologija, menedzhment nekommercheskikh teatrov SShA*. – M.: RATI-GITIS, **2008**. – 200 s. (In Russ.).

15. Grinberg M.E. *Sovremennyj mjuzikl* / M. Tarakanov // Sovetskij muzykal'nyj teatr: Problemy zhanrov. – M., **1982**. – 237 s. (In Russ.).

16. Andrushhenko E.Ju. *Mjuzikly Je.Llojda-Ujebbera konca 1960-1980-h godov: Sjuzhety. Zhanr. Stilistika*. Avtoreferat diss. na soisk. uch. st. kand. isk. – Rostov-na-Donu, **2007**. – 27 s. (In Russ.).

МАЗМҰНЫ / CONTENTS / СОДЕРЖАНИЕ

**ХОРЕОГРАФИЯЛЫҚ ӨНЕР
CHOREOGRAPHY ARTS
ХОРЕОГРАФИЧЕСКОЕ ИСКУССТВО**

1. ***А.Ш. Шамшиев, Г.Т. Жумасейтова*** **ҚАЗАҚ ЕРЛЕР БИІНІҢ
ДАМУ МӘСЕЛЕСІ**
- ПРОБЛЕМА
РАЗВИТИЯ
КАЗАХСКОГО
МУЖСКОГО ТАНЦА**
- THE PROBLEM OF THE
DEVELOPMENT OF
KAZAKH MEN'S
DANCE** **5**
2. ***А.Ж. Саржанов*** **СОЗДАНИЕ МУЗЫКИ
ТВОРЧЕСКИМ
СОДРУЖЕСТВОМ
КОМПОЗИТОРА И
ХОРЕОГРАФА**
- КОМПОЗИТОРЛАР
МЕН
ХОРЕОГРАФТАРДЫҢ
ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ
ОДАСТЫҒЫНЫҢ
МУЗЫКАСЫН ЖАСАУ
ТУРАЛЫ**
- TO THE QUESTION OF
CREATING MUSIC OF
THE CREATIVE
COMMONWEALTH OF
COMPOSERS AND
CHOREOGRAPHERS** **22**

**ТЕАТР ӨНЕРІ ЖӘНЕ КИНО
THEATRICAL ART AND CINEMA
ТЕАТРАЛЬНОЕ ИСКУССТВО И КИНО**

3. ***А.А. Бухарбаев, Е.Б. Мамбеков*** **РОК-ОПЕРА –
ДӘСТҮРЛІ ӨНЕРДІҢ
ЖАҢА ФОРМАСЫ**
- 37**
4. ***Г. Аспандиярқызы*** **ҚАЗАҚ
КИНООПЕРАТОРЛЫҚ
ӨНЕРІНІҢ
ҚАЛЫПТАСУЫ ЖӘНЕ
ДАМУ ҮРДІСТЕРІ**
- 53**
5. ***С.Т. Мейрамова*** **ФОРМИРОВАНИЕ
РАЗВИТИЯ
ПРОДЮСЕРСКОГО
КИНО В КАЗАХСТАНЕ
НА СОВРЕМЕННОМ
ЭТАПЕ**

**ҚАЗІРГІ КЕЗЕҢДЕ
ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ
ПРОДЮСЕРЛІК
КИНОНЫҢ
ДАМУЫНЫҢ
ҚАЛЫПТАСУЫ**

**FORMATION OF THE
DEVELOPMENT OF
PRODUCER CINEMA IN
KAZAKHSTAN AT THE
PRESENT STAGE**

60

**СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫЕ НАУКИ
ӘЛЕУМЕТТІК-ГУМАНИТАРЛЫҚ ҒЫЛЫМДАР
SOCIAL AND HUMAN SCIENCES**

6. Д.А. Казиева

**МИФОЛОГИЗАЦИЯ
СОВРЕМЕННОГО PR-
ДИСКУРСА КАК
РЕПРЕЗЕНТАЦИЯ
МАГИЧЕСКОГО
АРТЕФАКТА**

**СИҒЫРЛЫ
АРТЕФАКТІНІҢ
КӨРІНІСІ РЕТІНДЕГІ
ҚАЗІРГІ PR
ДИСКУРСЫНЫҢ
МИФОЛОГИЯСЫ**

**MYTHOLOGIZATION
OF MODERN PR
DISCOURSE
AS A
REPRESENTATION OF
A MAGICAL ARTIFACT**

67

**7. А.В. Кузнецова,
А.М. Казиева**

**ДЕОНТИЧЕСКИЕ И
АКСИОЛОГИЧЕСКИЕ
МОТИВЫ В**

**МИФОЭПИЧЕСКОЙ
КАРТИНЕ МИРА**

**ДЕОНТИКАЛЫҚ
ЖӘНЕ
АКСИОЛОГИЯЛЫҚ
МОТИВТЕР ӘЛЕМНІҢ
МИФОПОЭТИКАЛЫҚ
БЕЙНЕСІНДЕ**

**DEONTIC AND
AXIOLOGICAL
MOTIVES IN THE
MYTHOROETIC
PICTURE OF THE
WORLD**

76

8. *А.С. Кулмаганбетова,
Н.О. Есеев*

**SMM-НЫҢ ИНТЕРНЕТ-
МАРКЕТИНГТЕГІ РОЛІ
МЕН МАҢЫЗЫ**

**РОЛЬ И ЗНАЧЕНИЕ
SMM В ИНТЕРНЕТ-
МАРКЕТИНГЕ**

**THE ROLE AND
IMPORTANCE OF SMM
IN INTERNET
MARKETING**

89

9. *A.M. Samenova*

**OUTSOURCING AS A
MODERN TOOL FOR
IMPROVING BUSINESS
EFFICIENCY**

**АУТСОРСИНГ
БИЗНЕСТІҢ
ТИІМДІЛІГІН
АРТТЫРУДЫҢ
ЗАМАНАУИ ҚҰРАЛЫ
РЕТІНДЕ**

	АУТСОРСИНГ КАК СОВРЕМЕННЫЙ ИНСТРУМЕНТ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ БИЗНЕСА	99
10. <i>Е.А. Шевель</i>	РЕЛИГИОЗНО- НРАВСТВЕННОЕ СОДЕРЖАНИЕ РЕЛИГИОЗНОЙ ЛИТЕРАТУРЫ: СОЦИОКУЛЬТУРНЫЙ АСПЕКТ	
	ДІНИ-АДАМГЕРШІЛІК ДІНИ ӘДЕБИЕТТІҢ МАЗМҰНЫ: ӘЛЕУМЕТТІК- МӘДЕНИ АСПЕКТ	
	RELIGIOUS AND MORAL THE CONTENT OF RELIGIOUS LITERATURE: SOCIOCULTURAL ASPECT	107
Авторлар туралы мәлімет Information about the authors Сведения об авторах		119
Мазмұны/Contents/ Содержание		123

«ARTS ACADEMY»

scientific journal
маусым/ июнь/ june
2023

Пішім/ Format/ Формат 170x260.
Офсетті қағаз/ Offset paper/ Бумага офсетная.
Көлемі/ Scope/ Объем – 8 п.л.
Таралымы/ Edition/ Тираж 300.

Қазақ ұлттық хореография академиясы
Kazakh National Academy of Choreography
Казахская национальная академия хореографии

Ғылым, жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру және аккредиттеу бөлімі
The department of science, postgraduate education and accreditation
Отдел науки, послевузовского образования и аккредитации

010000, Нұр-Сұлтан/ Nur-Sultan
Ұлы Дала/Uly Dala, 43/1, офис/ office/ офис – 470
8 (7172) 790-832
artsballet01@gmail.com
artsacademy.kz